

JURAJ ČERVENÁK

LOVEC ČERTOV

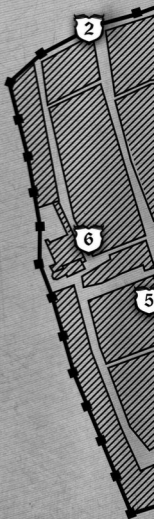

Seržant Jaroš a veľké problémy
v Malom Ríme

LOVEC
ČERTOŮV

TRNAVA

1. Rybník
2. Horná brána
3. Dolná brána
4. Mestská veža a pranier
5. Radnica
6. Mestský kúpeľ
7. Hostinec U chamtivej vdovy
8. Dom U Bronzového rohu
9. Dom Amadéovcov
10. Ženský hrad
11. Katedrála sv. Mikuláša
12. Kapitulská fortňa

JURAJ ČERVENÁK

LOVEC
ČERTOŮV

*Seržant Jaroš a velké problémy
v Malom Ríme*

slovar

Text © Juraj Červenák 2023
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o.,
Bratislava 2023

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-556-6372-2

KAPITOLA PRVÁ

*Česká cesta privedie seržanta Jaroša do Uhorska.
Strašidlo z rozprávok žiada jeho dušu. Alebo dukáty.*

Po niekoľkých daždivých, protivne sychravých dňoch sa nečakane vyčiasilo. Obloha bola od rána blankytná a slnko hrialo, akoby sa na sklonku októbra znenazdajky vrátilo leto. Dokonca aj Bohdan Jaroš si zložil klobúk, vystrel sa v sedle a nastavil lúčom tvár. Keby ho niekto sledoval a díval sa naozaj pozorne, v jednom okamihu by na jeho perách pobadal čosi ako úsmev.

Pri jablonickej pevnosti s vodnou priekopou sa cesta prudko stočila na juhozápad a oblúkom popod Korlátsky hrad priviedla seržanta do mestečka Švancdorf. V tamojšej mýtnici musel načrieť do mešca, pretože cesta priesmykom cez Biele hory nebola zadarmo. Chvalabohu, akurát bol pri peniazoch – v Uhorskej Skalici si slušne privyrobil, keď pred spravodlivosť priviedol dvojicu moravských zbojníkov, ktorí sa na oboch stranách hranice dopustili viacerých lúpežných vrážd. Okrem toho sa pri vyplácaní odmeny dozvedel, že skalickému katovi sa pred dvoma mesiacmi konečne podarilo upíť na smrť a mesto odvtedy nevie nájsť človeka ochotného vykonávať útrpné právo. Jaroš sa najprv zvrtol na odchod, ale po chvíli sa vrátil a ponúkol pomoc s vypratáním žalára plného odsúdencov. Niekoľko nasledujúcich dní mal plné ruky práce – vypálil pol tucta znamení hanby, na pranieri zbičoval ohováračku, metlou vyšibal a vyhnal

dve pobealice, odsekol jednu zlodejskú ruku a dokonca dva dni na mučidlách vypočúval údajnú bosorku. Napokon sa k obcovaniu s diablom a vrhaniu zlých urieknutí priznala a za to bola omilostená, takže ju Jaroš pred spálením na hranici sťal. Na veľké prosby dostal milosť aj odhalený bigamista, ktorý navyše smilnil s nevlastnou dcérou – namiesto potupného obesenia aj jeho život ukončil meč. Napokon seržant obesil aj tých Moravanov, ktorých pred týždňom vystopoval a zajal, a niekoľko pruhov kože, ktoré z nich strhol pod šibenicou, predal za dobrú cenu na skalickom rínku. Z mesta napokon odišiel s poriadne ťažkým mešcom.

Za Švanckorfom sa cesta opäť stáčala na západ a o nedlho sa dupot Jarošovho vraného koňa odrážal od svahov zarastených hustou bučinou. Cesta zvaná Via Bohemica už stáročia spájala České kráľovstvo s Uhorskom a bolo na nej rušno aj v týchto vlčích časoch, keď v Budíne bačovali osmanskí pohania a pozdĺž Dunaja prebiehali neľútostné boje. Jaroš si stále nebol celkom istý, prečo sa vracia do Uhorska. V mysli sa pohrával s návratom na bojiská, to by znamenalo ísť po Českej ceste až k plávajúcemu mostu v Ostrihome a za Dunajom sa pridať k cisárskemu vojsku. A možno ani nemusel chodiť tak ďaleko, žoldnierske oddiely sa zhromažďovali aj v tábore pri Trnave. Kolovali zvesti, že Dvorská vojenská rada chystá na budúci rok masívnu ofenzívu a pokúsi sa z tureckých pazúrov vytrhnúť Kanižu, Stoličný Belehrad a ďalšie mestá a pevnosti. Jaroš vedel, že čoskoro bude musieť definitívne rozhodnúť o ďalšom postupe, a ako sa ten okamih približoval, predstava návratu k vojenskému remeslu sa mu pozdávala čoraz menej. Hlavne preto, že život človeka, ktorý sa neriadi rozkazmi iných, mu chutil čím ďalej viac.

Náhle vraník zastal, zastrihal ušami, pohodil hrivou a zafrkal. Jaroš spozornel a ostražito sa rozhlíadal. Cesta práve zišla do tienistého úvalu, ktorým pretekal potok. Ko-

ryto nebolo hlboké, ale aj tak sa nad ním klenul drevený most. Seržant po dlhom váhaní popchol koňa, no len čo podkova buchla do prvého trámu, vzduchom sa čosi mihlo. Bleskurýchlo sa zohol ku konskej šiji, lenže tá vec nemierila naňho. Narazila doprostred mosta a zarachotila ako výstrel z malého dela – rozprskli sa iskry a Jaroša čosi uštiplo do líca. Tátoš sa s rykom zdvihol na zadné a zaskočený jazdec vyletel zo sedla. Keď plesol do kopytami rozrytého blata na brehu, ešte držal uzdu, lenže kôň sa zvrtol na útek a vytrhol mu ju z prstov. Jaroš hrubo zakľal.

Po moste sa prelieval kúdol hustého dymu. Z neho sa ozval neľudský blakot, buchot a kovové rinčanie. Jaroš vypúľil oči, lebo čosi podobné v tento utešený deň na ceste stráženej hradmi a mýtnymi stanicami nečakal, ale preto ešte nestratil duchapritomnosť. Chytil sa okraja mosta a rýchlo sa pozviechal. Keď sa z čmudu vynorila robustná postava, už stál na rovných nohách a v dlani zvieral tesák. Bol pripravený brániť sa, dokonca prejsť do rázneho protiútok, ale pri druhom pohľade na útočníka mu skoro vypadli oči z lebky a nevdojak zaspätkoval.

Po moste k nemu kráčal čert. Pri každom kroku búchal do trámov násadou vidiel, ktoré zvieral v pravej ruke. V ľavačke držal hrdzavú reťaz a výhražne ňou švihal, až mu jej váha šklbala pažou.

„Úbohý hriešny smrteľník!“ hulákal. „Pľuhavý naničhodník! Hanba ľudského plemena! Prišiel som si po teba!“

Jaroš prestal ustupovať, no stále ohúrene zísal na strapatú hlavu s veľkými rohmi, šialené oči svietiace v začadenej tvári, naježené fúzy, masťotou zlepenú bradu a široké plecia pod špinavou ovčou huňou. Útočník mal hrubé prsty zakončené ostrými pazúrmí a na opasku namiesto pracky ľudskú lebku. Kožené čížmy s podbitými opätkami klepotali ako kopytá. Tvor za sebou dokonca ťahal chvost podobný kravskému, so srstnatou štetkou na konci.

„Dušu alebo dukáty!“ zrúkol pekelník, zastal na konci mosta a namieril na prikrčeného mladíka vidly s piatimi železnými bodcami. „Vyzývam ťa v mene Lucifera, môjho pána! Tvoje meno stojí žeravým písmom na súpise bezbožníkov a ja mám za úlohu s tebou zúčtovať. Máš však šťastie, vládca pekiel je prísny, ale spravodlivý. Dovolí ti, aby si sa zo svojho trestu vykúpil. Zaraz mi odovzdaj všetko cenné, čo máš pri sebe! Keď sa dobrovoľne vzdáš pozemských statkov a po zvyšok života sa budeš kajať a úpenlivo modliť, po smrti sa ti otvorí brána nebeského kráľovstva. Neopováz sa odmietnuť, lebo ťa zaraz uchytím do ohnivej priepasti. Ešte dnes budeš súdený pred krvavým trónom a skončíš v kotle s vriacim olejom!“

„Nie smolou?“

To čerta očividne vyviedlo z miery. Rýchlo sa však spamätal, zadupotal a zaštrngal reťazou. „Tak teda smolou, Satan ťa vezme za slovo. Máme viac vriacej smoly než Saracéni na hradbách Rábu! Nepokúšaj moju trpezlivosť a daj mi všetky dukáty. Len tak unikneš večnej trýzni.“

„Nemám dukáty.“

Čert sa opäť zháčil, naklonil hlavu, zažmurkal. Nato znovu zalomozil všetkými rekvizitami, zagúľal očami a zabliakal, až mu od úst fŕkala pena. „Klameš! Ďalší smrteľný hriech! Vidím tú torbu pri tvojom boku, vyzerá byť riadne ťažká, isto v nej skrývaš plný mešec. Lenže imanie je pomínutelné, radšej sa ho vzdaj, zavrhni mamon a konaj pokánie, inak ti bude beda!“

„V mešci mám len groše a zopár toliarov. Žiadne zlato.“

„To je jedno!“ zreval rohatý. „Hneď mi všetko daj, odporný ľudský červ!“ Urobil krok vpred a napriahol proti Jarošovi vidly. „Buď na tie hroty zavesíš svoj mešec, alebo na nich skončí tvoja biedna duša! Vyberaj múdro!“

Jaroš pozrel na špice, ktoré sa mu nebezpečne blížili k tvári. Oči mal zúžené do škár, po zmätku a obavách v jeho výraze nezostalo ani pamiatky.

„Nie,“ povedal chladnokrvne.

„Nie? Aké *nie*, Boha tvojho?!“

„Na tvojom mieste by som sa Bohom príliš neoháňal. Aby ťa náhodou nezačul.“

„Budem si bohovať, ako sa mi zachce!“

„Len si poslúž, ale dnes aj tak odídeš naprázdno. Aj keby som veril, že ťa vyslalo knieža všetkých diablov, platil by som ti zbytočne. Na celom svete nie je toľko zlata, aby mojej duši kúpilo cestu do neba.“

Čert sa nadýchol a zdalo sa, že spustí ďalší príval zlorečenia, ziapania a zvieracích pazvukov. Jarošov upretý pohľad však spôsobil, že splasol do podráždeného zafučania.

„Nehraj sa na hrdinu, chumaj,“ povedal normálnym hlasom. „Naval mešec a odídeš odtiaľto po vlastných.“

„Nie som hrdina a nechcem odísť po vlastných, ale v sedle koňa, ktorého si vyplašil tým lacným trikom so strelným prachom.“ Seržant si skoro otrávene vzdychol. „Počuj, už to niekedy na niekoho zabralo? Našiel sa trkvas, ktorý uveril, že ťa naozaj vyslalo peklo?“

Rohatý si odfrkol. „To by si sa čudoval. Mnohí si aj nasrali do gatí, plazili sa predom mnou ako červy a prosili o zľutovanie. Áno, bolo aj pár takých, čo sa nezľakli. Lenže aj tí mi nakoniec dali všetko cenné. Kto sa štorcoval, okoštoval vidly. Chceš, aby som aj do teba narobil diery, sopliak?“

„Môžeš to skúsiť, kravský chvost.“ Jaroš zaujal bojový postoj a zdvihol tesák do strehu. Zakrivená čepeľ s ostrím na vonkajšej a radom zubov na vnútornej strane vyzývavo cvengla do hrotov vidiel. Chlap o krok cúvol, akoby pochopil, že prepadnúť práve tohto jazdca bola chyba.

„Varujem ťa, potkan...“

„Začnem teda ja,“ sykol Jaroš a zaútočil.

Vidly zrazil nabok, len tak zazvonilo, ale pri druhom výpade sa čert pohotovo zaklonil a švihol ľavačkou. Refaz, ktorú v nej držal, sa omotala okolo čepele tesáka.

Súperi na okamih stuhli a ich pohľady sa stretli. Jaroš schytil rukoväť oboma rukami a trhol zbraňou k sebe. Malo to rovnaký účinok, ako keby sa pokúšal vykývať storočný dub – mohutný zbojník sa ani nehol a ani tesák sa nepodarilo uvoľniť, skôr naopak, ohnivká sa zachytili o zuby na čepeli. Rohatý vyceril riedke škvrité zuby, lebo teraz bol na rade on. Do kmasnutia reťazou dal všetku silu.

Jaroša skoro vyzulo z čižiem, tak prudko ho vystrelilo dopredu a doluznačky do blata pri čertových nohách. Tesák mu vyletel z dlaní a seržant zreteľne počul, ako buchol do mosta a šplechol do potoka.

„Doriti,“ zachripel. Klobúk stratil už pri páde z koňa, takže keď čert švihol uvoľnenou reťazou, zasiahla ho do nechránenej hlavy. Zazvonilo mu v lebke, zaiskrilo sa pred očami, no zostal natoľko pri zmysloch, aby poslúchol pud sebazáchovy a prevalil sa nabok, na chrbát a znovu na brucho. To ho zachránilo, pretože do miesta, kde pred okamihom ležal, sa zapichli vidly. Jaroš znovu zahromžil a zopakoval valivý pohyb, čím sa opäť vyhol reťazi i vidlám, v oboch prípadoch len o vlások. Rohatý so zlostným ručným kráčal za ním, striedavo udieral a bodal a zjavne bol odhodlaný protivníkovi už nikdy nedovoliť vstať. Jarošovo kotúľanie zastavil peň dávno spíleného stromu. Šikovne sa ho chytil a vyskočil na nohy. Hroty vidiel sa zapichli do práchnivého dreva. Seržant rýchlo nabral rovnováhu a spoza šerpy na páse tasil dýku. Čert sa snažil uvoľniť vidly, no uviazli v pni. Jaroš mocne kopol do násady. Praskla napoly a lúpežník sa zaknísal.

„Kurva mať!“ ohnal sa po mladíkovi reťazou, ale Jaroš sa jej tentoraz úspešne vyhol, skočil popri dopadajúcej čertovej ruke dopredu a bodol ho pod ľavú pazuchu. Skoro tanečnou otočkou sa ocitol za súperovým chrbtom a pritom vytrhol dýku z rany.

Vytryskla krv.

„Bodaj ťa porantalo,“ zabľabotal rohatý a otočil sa za Jarošom, no zaknísal sa a takmer skončil na zemi. Rýchlo ho opúšťala sila a oči sa mu kalili. „Čo si mi to... prekliaty sukin syn... také ucho nežuživé...“

Krv sa rinula prúdom, spod koženej kazajky crkala na nohavice a čižmy. Lotor si nepripúšťal prehru a z posledných síl vykročil za ustupujúcim seržantom. Keď sa však znovu zahnal reťazou, už ňou nevládal švihnúť, vykľzla mu z prstov a spadla k päťam, skrútila sa na úhľadnú kôpku. Chlap sa slabnúcimi nohami potkol o rovnú zem a s chrpävým výkrikom spadol na kolená. Bol by sa skydol na tvár, lenže medzi zemou a jeho telom sa spriečila zlomená násada vidiel. Ostrý koniec sa mu zapichol pod bradu tak prudko, až z úst vyletel jazyk. Spolu s vyvalenými očami to bola najlepšia čertovská grimasa, aká sa mu dnes podarila.

V pokľaku a miernom predklone, krvácajúci, chrčiaci a slintajúci na chvíľu zmeravel, potom sa bezvládne zvalil nabok. Baranica s prirobenými rohmi sa skotúlala do blata a odhalila plešatú hlavu s flakatou pokožkou. Lupič sa v poslednom krči schúlil ako dieťa v maternici a potom sa s dlhým, krvavo bubľajúcim výdychom vystrel a znehybnel, hlava zaklonená, oči vytreštené kamsi do lesa.

„Pozdravuj svojho majstra,“ zahundral Jaroš. „Hádam má dosť veľký kotol aj pre také hebedo.“

Vykročil k mostu, ale zakrútila sa mu hlava, tak radšej zastal a opatrne si ohmatal jazvu pod kratšími vlasmi na ľavej strane hlavy. Začiatkom roka sa v Plzni podrobil – nie celkom z vlastnej vôle – zákroku, po ktorom mu kus lebky nahradila strieborná platnička. Na chvíľu ho prepadla obava, či ju úder reťazou neuvoľnil. Zdalo sa však, že drží dobre, nuž sa znovu pohol a po niekoľkých krokoch sa mu vrátila istota. Odlahlo mu.

Zdvihol z brehu klobúk a očistil ho od blata. Potom v potoku našiel tesák, dôkladne ho vyutieral, zastokol do pútka

na páse a s povzdychom sa vybral po stopách svojho koňa. Obával sa, že odcválal po ceste naspäť až do Švanckdorfu, našiel ho však už za druhou zákrutou. Vraník ešte nervózne frkal a podupával, no po chvíli dovolil pánovi, aby ho vzal za uzdu a viedol nazad do úvalu. Ako sa blížili k mostu, Jaroš začul bučanie a tiché chvejivé dunenie, vydávané množstvom kopýt. S obavami pridal do kroku, lenže cez potok sa už hrnulo početné stádo kráv. Niežebý to bol na Českej ceste nezvyčajný úkaz – Uhorsko zásobovalo hovädzinou celú ríšu a väčšia časť z nej putovala na západ cez veľký dobyččí trh v Trnave a potom práve týmto priesmykom.

Jaroš sa náhlil k miestu, kde nechal mŕtveho lúpežníka. Už z diaľky však videl, že nad telom stojí akýsi chlap. Podľa plstenej čapice ozdobenej zväzkom pier, dlhej ovčej šuby, dolománu prepásaného šerpou a stočeného biča v ruke uhádol, že má do činenia s hajdúchom. Ani stretnutie s niekým takým nebolo v týchto končinách nič prekvapivé. Dolnozemskí hajdúsi hnali kravy z podunajských rovín najprv do Trnavy, a keď ich tam predali, ochotne sa dali novým majiteľom najať, aby stádo sprevádzali aj na ďalšej ceste, ktorá viedla na Moravu, do Čiech a Sliezska a neraz až do Norimbergu, kde bol najväčší trh s dobytkom a obilím v celej ríši. Chodili dobre vystrojení, po zuby ozbrojení, boli vytrvalí a s kravami to vedeli, takže sa dalo spoľahnúť na to, že napriek množstvu žoldnierov a lúpežných bánd na ceste priženú čriedu na miesto určenia. Do hajdúchov sa len tak niekto nepustil, lebo oni sami mali nielen vojenskú, ale aj zbojnícku povahu. Napokon, dobytok hnaný na trnavský trh neraz jednoducho ukradli Turkom.

Z toho všetkého pre Jaroša vyplývalo, že si musí dávať pozor. Keď ho chlap zbadal, hneď sa mu naježili dlhé bajúzy, korbáč prechytil do ľavej ruky a pravú dľaň položil na hlavicu pištole, ktorú mal zastoknutú za šerpou. Okrem toho mu pri boku visela šabľa a bojová sekera zvaná fokoš.

Nedôverčivým pohľadom zhodnotil seržantov zovňajšok, čerstvo zababraný blatom, a čosi sa spýtal. Jaroš rozoznal maďarčinu, ale nerozumel jedinému slovku.

„Ten chlap bol lupič,“ povedal po nemecky. „Odmietol som mu dať mešec, tak si ho chcel vziať nasilu. Skoro sa mu to podarilo.“

Hajdúch sklonil zrak k nebožtíkovi, potom znovu pozrel na Jaroša.

„Ale len skoro,“ opáčil tiež po nemecky. Oči mu krátko vystrelili nabok, k opačnému brehu potoka. Jaroš sa ta bleskovo obzrel. Samozrejme, že takú veľkú čriedu nemal na starosti jeden jediný chlap. Po moste prešli ďalší dvaja muži, podobne oblečení a vyzbrojení ako ich druh. Jeden z nich sa krikom čosi pýtal a ten, čo stál nad mŕtvolou, mu odpovedal a pritom pokrútil hlavou. Dvojica poslušne zastala na konci mosta a Jaroš usúdil, že hajdúch, ktorého zbadal prvého, je predák. Sústredil sa teda naňho.

Muž mu pozornosť odplácal – zamyslene si štíhleho mladíka premeriaval a bezpochyby odhadoval, či by sa jeho mešca a ušľachtileho tátoša nemohli zmocniť oni traja. Hoci mali strelné zbrane a Jaroš nie, po chvíli hajdúch zdvihol dlaň z pištole a prstami si vykrútil dlhé fúziská, dokonca sa pousmial. Zrejme usúdil, že to nestojí za to. Hnali poriadne veľké stádo a nemohli si dovoliť, aby jeden z nich utŕžil zranenie alebo zatriasol krcami. Chladnúce telo na zemi i seržantov neústupný výraz dokazovali, že je to veľmi pravdepodobná možnosť.

„Nebol to hocijaký lupič,“ povedal vodca vlúdnejším tónom. „Zabil si korlátskeho čerta.“

„Korlátskeho čerta?“ zopakoval Jaroš, stále v strehu a pripravený na najhoršie.

Hajdúch prikývol. „Vyčíňal tu od vlani a miestni verili, že je to naozajstný čert. Prepadol mnoho pútnikov na tejto ceste a viacerých zamordoval, povráva sa o mŕtvolách pre-

pichnutých vidlami alebo zaškrtených reťazou. K tomu obchádzal dediny a podhradia, kradol tam jedlo a nedajboh, aby stretol osamelú ženu či dievča, hneď sa na ňu chlipne vrhol. Šiel chýr, že má brloh kdesi pod Korlátskym hradom, v skalách je vraj jaskyňa plná nazbíjaných pokladov. Náhodou ti predtým, než si mu pustil žilou, nestihol prezradiť, kde je vchod do skrýše?“

„To veru nie.“

„Škoda,“ pokrčil hajdúch plecami, „ale aj tak nevyjdeš naprázdno. Na čerta bola vypísaná odmena. Vezmi mrcinu do Trnavy a slúžny ti vyplatí sto zlatých.“

S tým sa honci rozlúčili a Jaroš si vydýchol. Mali hneď niekoľko dôvodov ho skántriť – nielen jeho mešec a vraníka, ale najmä cennú mŕtvolu. Našťastie mali namierené na západ a zjavne sa im nechcelo vracieť do Trnavy po odmenu za podivuhodného zbojníka.

Jaroš s rukou na hlavici tesáka počkal, kým celé stádo neprejde cez potok a hajdúsi i kravy nezmiznú z dohľadu. Až potom sklonil zrak k mŕtvemu. Chvíľu hodnotil ozrutné telo, potom sa zvrtol k vraníkovi a zvesil zo sedla stočný povraz.

„Zišiel by sa nám voz,“ zahundral, „ale keďže žiadny nemáme, musíme si s tým kolohnátom poradiť dáko inak.“

Kôň frkol a pohodil hrivou, akoby chcel dať najavo, že sa mu vonkoncom nepáči, kam toto celé smeruje.

KAPITOLA DRUHÁ

Jaroša víta mesto vína, kráv a chrámov. Ukáže sa, že v ňom nie je núdza ani o živoly, čo pre pohrdanie zákonom končia na pranieri. Mestský kapitán má plán.

Cesta do Trnavy bola samé lajno.

Niežeby na nej chýbali kobylince, ovčie bobky a ďalšie druhy trusu, ľudský nevynímajúc, ale kravincov bolo toľko, že tvorili takmer súvislú vrstvu. Nikto nemohol pochybovať o tom, že sa ocitol v dobytkárskej oblasti. Jaroš musel kráčať po vlastných, lebo sedlo prenechal korlátskemu čertovi – najprv medzi tým hnojom kľučkoval, ale napokon ho bolo toľko, že to vzdal. V Trnave si dá čižmy dôkladne vyčistiť. Alebo si kúpi nové.

Od úpätia Bielych hôr sa na juhovýchod otvárala mierne zvlnená krajina plná polí, záhrad, vinogradov a pasienkov. Toho roku však vyzerali pusto, akoby pôda pod nimi stratila životodarnosť. Nečudo, po dlhej tuhej zime prišlo suché leto a Uhorsko i okolité krajiny sužoval nedostatok, v niektorých chotároch dokonca hladomor. Na hradskej však bolo napriek tomu rušno – oboma smermi prúdili jazdci aj peší, ťažké kupecké vozy, panské kočiare i rozhrkané sedliacke káry, občas prešiel vojenský oddiel, inokedy pastieri a honci s čriedami kráv a oviec. Väčšina z nich pri pohľade na vraníkov náklad od Jaroša naširoko bočila a horlivo sa prežehnávala. Málokto sa osamelému ozbrojencovi v tmavom odeve pozdravil a otázky sa mu odvážili klásť len mýtnici na vý-

chodnom konci priesmyku. Neskôr na rázcestí k Smolenickému zámku stretol honosný koč sprevádzaný siedmimi jazdcami v kyrysoch a šiškoch. Najprv ho nabrúsene oslovil veliteľ oddielu, potom záclonu na okienku hintova odhrnula prsteňmi obťažkaná ruka akéhosi šľachtica. To, čo sa začalo ako výsluch, skončilo sa tým, že veľmož seržanta pochválil za odstránenie hrozby, ktorá už dlho sužovala kraj.

„Jeho jaskyňu si nenašiel?“ zaujímal sa. „Vraj je v skalách pod Korlátskym hradom, čert v nej zhromažďoval nakradnuté cennosti.“

„Nehľadal som ju, vaša jasnosť.“

„Naozaj? Škoda. Ale možno aj bude lepšie, ak ju nikto nenájde. Hovorí sa, že v jaskyni je brána do pekla.“

Jaroš chcel namietnuť, že čert bol falošný, takže sotva môže byť v jeho skrýši pravý vchod do pekla, ale v poslednej chvíli si zahryzol do jazyka a len sa šľachticovi hlboko uklonil.

Trnavu videl zďaleka, jej veže sa pyšne vypínali k nebu, a keď spomedzi putujúcich oblakov vyzrelo slnko, plechové striešky sa jagali ako zlaté. Seržant ich narátal pol tucta, a to ešte predtým, než uvidel mohutné hradby, z ktorých vystupovalo množstvo nižších veží a bášť. Zo severozápadu tiekol k mestu potok a jeho prehradením vznikol rybník. Vznášal sa okolo neho dusivý smrad a mrákavy hmyzu. Jaroš si všimol červivú koziu zdochlinu, čo ležala napoly na brehu, napoly vo vode. O kus ďalej rybári so sieťami chytali ryby a akýsi muž so ženou džbermi naberali vodu do kade na dvojkolesovom voze. Obďaleč hrádze, ktorá rybník oddeľovala od priekopy pod hradbami, stála budova s vysokým čmudiacim komínom a ohradeným hospodárskym dvorom, na ktorom seržant cez otvorenú bránu zazrel štôsy sudov. Už skôr však podľa vône rozoznal, že je to pivo-var. Nepochybne čerpal vodu z potoka a možno aj priamo z rybníka. Jaroš si dal záväzok, že v meste bude piť len víno a za žiadnych okolností nevezme do úst rybacinu.

Mestské opevnenie bolo postavené z tehál, čo sa často nevidelo. Ako všade v Uhorsku, aj tu po moháčskej pohrome hradby opravili, vynovili, prestavali, posilnili. Predsunuté bašty vybavili bočnými strieľňami, z ktorých sa dalo páliť pozdĺž hradieb na nepriateľov v priekope. Prieluky v cimburiah zamurovali a nechali len malé otvory pre muškety a smolné nosy. Hlavnou novinkou bol barbakán na vonkajšom brehu priekopy, do ktorého Jaroš vstúpil z boku a musel prejsť ďalšími dvoma portálmi, kým vôbec zabočil na kamenný most. Po ňom sa konečne dostal k hlavnej bráne. V klenutom podjazde sa o halapartne opierali dvaja strážnici v pancieroch a moriónoch. Pohľad na ozbrojeného cudzinca s mŕtvolou prehodenou cez sedlo koňa ich šmahom prebral z letargie – sklonili proti seržantovi dlhé oceľové hroty a rázne sa spýtali na jeho i nebožtíkovu totožnosť.

Jaroš im stručne vysvetlil, čo je zač a ako sa dostal do stretu s obávaným čertom spod Korlátky aj že si v Trnave mieni nárokovať odmenu. Nie, jaskyňu s pokladmi nenašiel. Ale môže im dať toliar, ak mu poradia, kde nájde slúžnovský úrad. Radi mincu prijali a nechali ho vojsť.

Mestská ulica sa od vidieckej cesty líšila hlavne tým, že ju pokrýval iný druh výkalov – tu prevažovali psie, slepačie a prasacie. Jaroš na každom druhom kroku obchádzal bravy, čo sa krmili na kopách odpadkov navŕšených skoro pred každou domovou bránou. Vedel, že mnohé mestá už voľné potulovanie prasiat a iných domácich zvierat zakázali, ale Trnava očividne zaspala dobu.

Široká hlavná ulica, ktorá pretínala západnú časť mesta a viedla k druhej veľkej bráne na jeho južnom konci, zhruba v polovici prechádzala popod vysokú vežu. Tá nepatrila k žiadnemu z kostolov, ktorých bolo v Trnave požehnané, a podľa všetkého slúžila najmä ako rozhľadňa v prípade nebezpečenstva. Pod vežou sa rozprestieralo veľké námestie, v tejto chvíli plné ľudí. Napočudovanie, Jaroš a jeho čudes-

ný náklad nebudili rozruch, vlastne si ich nikto príliš nevšímal. Všeobecnú pozornosť totiž pútalo niečo iné.

Na rínku sa okrem zastrešenej verejnej studne nachádzal pranie – vysoký hladký stĺp so železnými kruhmi na okovy, dole vsadený do trojstupňového kamenného podstavca, hore zakončený špicatou strieškou s kovovou lastovičou zástavkou. Jaroš videl dve reťaze prevlečené cez kovové oká, a keď urobil ešte pár krokov, medzerou v dave zazrel mladý pár, muža a ženu, zúbožených a zrútených v pokľaku tvárou k stĺpu; keby im reťaze s okovami nedržali ruky nad hlavou, naisto by sa bezvládne zosunuli na zem. Odev na chrbte mali roztrhnutý či rozpáraný a z odhalenej pokožky zostali krvavé franforce. Jaroš to odhadoval na vyšibanie metlami, čo bol zvyčajný trest za smilstvo či cudzoložstvo, ale niekedy aj za ohováranie, nactiutľhanie alebo menšie krádeže. Keďže však trestali muža a ženu zároveň, bol si takmer istý, že spolu nemanželsky obcovali. Obom navidomoci vyplatili celý šiling, teda tridsať úderov.

Na podstavec praniera vyšli dvaja muži v kapucniach, jeden územčistý a hrbatý, druhý robustný ako drevorubač. V skutočnosti sa živil rúbaním poddajnejších vecí, ale dnes mal inú úlohu – v ruke zvieral železo podobné kutáču, na konci rozpálené do žerava. Hrbáč pristúpil najprv k mladíkovi, schmatol ho za vlasy a zvrátil mu hlavu. Kat pritisol ciachovacie železo k mladíkovmu čelu. Zaškvrcalo to, zadymilo sa, neborák neľudsky zreval. Žena vedľa neho sa rozkričala, začala kopať nohami a lomcovať reťazou, ale nebolo úniku – hrbatý knecht ju skúsenými hmatmi pridržal a kat vypálil biľag aj na jej čelo. Šialený škrek prehlušil aj mnohohlasé hučanie zástupu, ktorý horlivo dával najavo zadosťučinenie a opovrhnutie. Jaroš však zachytil aj nesúhlasné hlasy.

„Je to prašivá čarodejníca! Žiadne metly, do vreca s ňou a do rybníka!“